

Ali aęan Tanrıverdi

Eyfel'in Gölgesinde Demir ve Kökler

Gece Paris'i bir kadife örtü gibi sararken Seine Nehri'nin sularına düşen ışıklar, kentin damarlarında dolaşan altın damlalar gibiydi. Eyfel Kulesi, bir zamanlar geçici olması planlanan o demir yığını, şimdi şehrin kalbinde bir hançer gibi göğe uzanıyordu. Altında durduğumda içimde garip bir his belirdi: İnsanlığın zaferi mi, yoksa doğaya karşı kazandığını sandığı bir savaş mıydı bu?

Kulenin dibinde yükselen metalin kokusunu hissettim. Soğuk, keskin ve neredeyse yenilmez... Demir ve çeliğin ihtişamı karşısında büyülenmemek imkânsızdı. İnsan demiri eğip bükerek hayallerini gökyüzüne kazımişti. Peki ya toprak? Bastığım taşlar bir zamanlar çimenle örtülü değil miydi? Paris'in caddeleri bu demir kuleyi taşıırken kaç ağaç köklerinden koparılmış, kaç kuş yuvasız kalmıştı? İnsan hep ileriye bakıyordu çünkü. Ama ben o an ileriye değil, aşağıya, kulenin gölgesine baktım. Karanlıkta unutulmuş birkaç çalı ve tozlanmış bir çınar... Kule göğe yükseldikçe yeryüzü biraz daha unutulmuştu sanki.

Yüzyıllardır dimdik ayakta duran bu kule, bir uygarlık anıtıydı belki, ama aynı zamanda kesilmiş ağaçların, kurutulmuş nehirlerin ve kaybolmuş kuş seslerinin de hikâyesiydi. İnsan kendi ölümsüzlüğünü kurmaya çalışırken ardında hangi sesleri susturduğunu nadiren düşünüyordu. Modern medeniyetin yükselişi, çevreye verdiğimiz zararı da beraberinde getiriyordu. İklim krizi, hava kirliliği ve doğanın yok edilmesi, görünmez ama yavaş yavaş işleyen bir ölüm sessizliği gibi şehirlerimizi sarmaya başlamıştı.

Her yeni bina, gökdelen, demir yapı inşa edildiğinde çevremizdeki yeşil dokular yavaşça siliniyor, beton yığınlarının gölgesinde nefes alacak yer kalmıyordu. Paris'in gökyüzünü kaplayan duman bulutları, sadece estetik bir bozulma değil, aynı zamanda gezegenimizin aldığı darbenin, doğanın nefessizleşmesinin de bir göstergesiydi. Demir kulelerin yükselişi, modern yaşamın getirdiği konforun ötesinde, çevreye olan

duyarsızlığımızın da bir simgesi hâline gelmişti. Her ağaç kesildiğinde, her nehri kuruttuğumuzda aslında kendi yarattığımız boşluğu büyütüyorduk.

Bir adım geriye çekildim. Kalabalık turist grupları fotoğraflar çekiyor, anılarını ölümsüzleştirmek için poz veriyordu. Oysa ben, kulenin gölgesinde duran suskun bir çınara takılmışım. Kim bilir kaç yıl önce buraya dikilmiş, kim bilir kaç fırtına atlatmıştı. Ama şimdi, metalin gölgesinde unutulmuş gibiydi. Eyfel Kulesi'nin tepesine baktım. Demir, çelik ve mühendislik harikası... Peki ya doğa? Buraya kadar yenilmiş miydi?

Tam o anda geçmişten bir anı gözlerimin önüne geldi. Küçükken dedemin bahçesinde saatlerce oturur, anlattığı hikâyeleri dinlerdim. Bir keresinde bana, avludaki yaşlı ceviz ağacını göstererek "Bu ağaç ben çocukken de buradaydı. Fırtınalar gördü, dalları kırıldı ama her seferinde yeniden büyüdü" demişti. O zamanlar, bir ağacın böyle bir anlam taşıyabileceğini hiç düşünmemiştim. Yıllar geçti, dedem yaşlandı ve o ağaç gibi dalları ağırlaştı, ama yine de ayakta kaldı. Son ziyaretimde, avlunun ortasında dimdik duran ceviz ağacına baktığımda onun da artık zamanın yorgunluğunu taşıdığını fark etmiştim. Sonrasında dedem vefat etti ve bahçedeki o ağaç bana ondan kalan son hatıra gibi gelmişti. Ama o ağaç hâlâ oradaydı. İnsan gidiyordu, ama kökler kalıyordu.

İnsan demiri şekillendirip ona kendi adını kazıdığında sonsuza dek var olacağını, kalıcı olacağını sanıyordu. Oysa zaman metalin üzerinden sessizce akıyor, onu yavaşça eskitiyor, un ufak ediyordu. Bir bina yüzyıllarca ayakta kalabilir ama sonunda paslanır, yıkılır, unutulur. Oysa bir ağaç yapraklarını dökse bile her bahar yeniden doğar. Demir ağırdı, kökler hafif. Ama hangisi daha dayanıklıydı? Eyfel Kulesi

belki yüzyıllarca daha dimdik duracaktı, ama eninde sonunda bir rüzgâr, bir pas lekesi, bir zaman kırıntısı ona da uğrayacaktı. Peki ya çınar? O, yapraklarını dökse de her bahar tekrar yeşerecekti. Çünkü kalıcılık değişime direnen şeyde değil, değişimi kabul eden şeydeydi.

Bir an kendimi yüzyıl öncesinde kuleyi inşa eden işçilerin yerine koydum. Elllerinde çekiçler, ayaklarının altında Paris... O dönemde bu kule bir devrimdi. 1889'da inşa edildiğinde estetikten uzak, çirkin ve gereksiz bir yığın olarak görülmüştü. Şimdi ise Paris'in simgesi. Peki, biz de doğayı yok ettiğimizde bir gün bunu "ilerleme" diye mi anacağız? İnsan yapılar inşa ettikçe kendini güçlü hisseder. Gökdelenler yükseldikçe, beton yollar uzadıkça, dünyaya hükmettiğini sanır. Ama bir fırtına çıktığında, şehirlerimiz suya gömüldüğünde, tüm bu demir kuleler birdenbire ne kadar da savunmasızlaşır. O an doğanın aslında yenilmediğini, sadece sabırla beklediğini fark ederiz.

Eyfel Kulesi'nin parıldayan ışıklarına son bir kez baktım. Onun görkemi insanoğlunun gücünü simgeliyor olabilir. Ama hemen yanında sessizce duran çınar ağacı doğanın sabrını temsil ediyordu. Tıpkı dedemin bahçesindeki ceviz ağacı gibi... Yıllar geçse de, fırtınalar esse de köklerinden kopmamıştı. Hangisi daha güçlüydü? Eyfel Kulesi mi, yoksa gölgesindeki unutulmuş ağaç mı? Bunu anlamak için belki de sadece biraz daha beklememiz gerekiyordu ve belki de en büyük yanılgımız, zaferin kime ait olduğunu çok erken ilan etmektir.

Kaynakça

Tanrıverdi, Ali Çağın. *Kişisel Gezi Deneyimi*. 15–25 Ocak 2025.

Tanrıverdi, Ali Çağın. *Eyfel Kulesi, Paris*. 17 Ocak 2025. Fotoğraf.